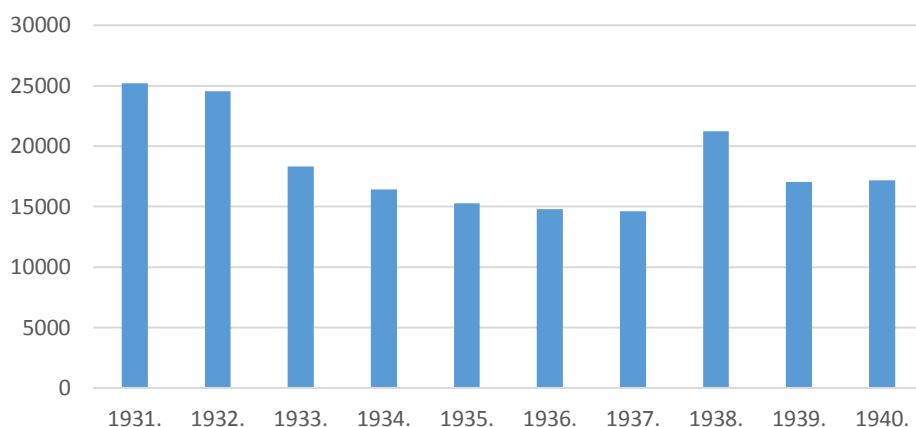

A dohánytermesztés és az érdekek képviselője IV.

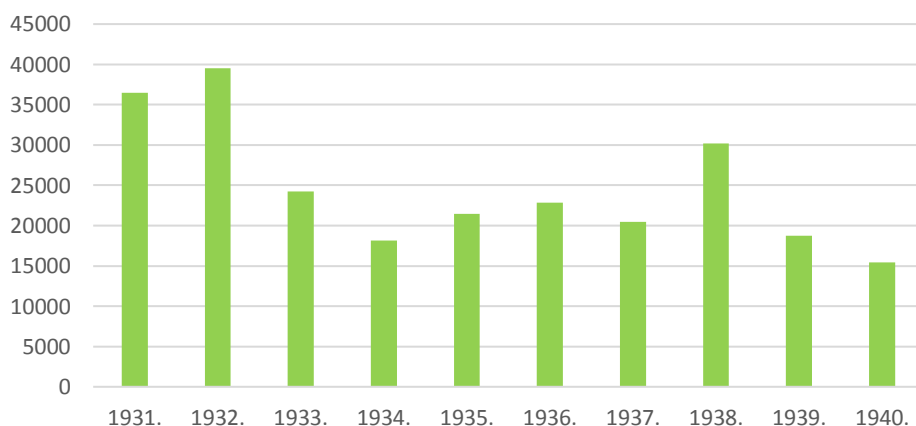
A dohánytermesztés számokban 1931-1940. között

A termőterület minden intézkedés és minden akarat ellenére tovább csökkent az évtized közepéig majd stagnálást következett. Az 1931. és 1932. években elért termés ugyan meghaladja az előző évtized utolsó évének eredményét, a dohányok minősége a kedvezőtlen időjárási viszonyok miatt nem volt kielégítő. A beváltáskor uralkodó kedvezőtlen időjárási viszonyok folytán, de nagyrészt a helytelen kezelés miatt, nem mondható teljesen kielégítőnek az évtized többi éve sem.

Dohányterület
1931-1940.
-ha-

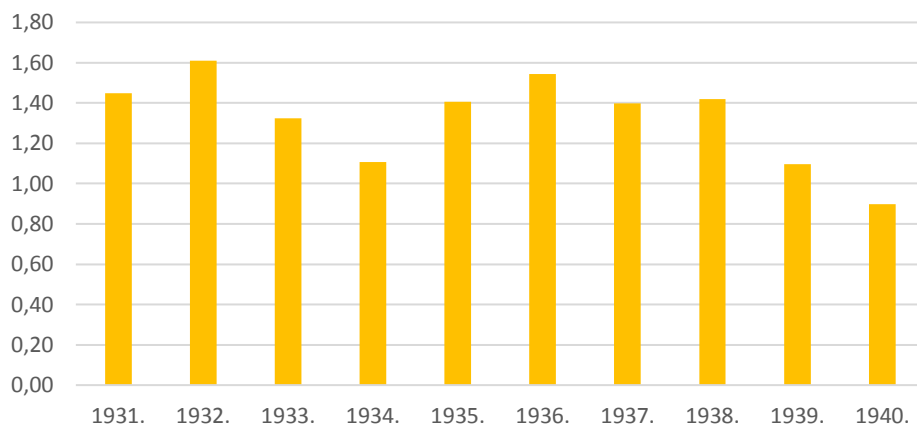
Dohánytermés
1931-1940.
-tonna-

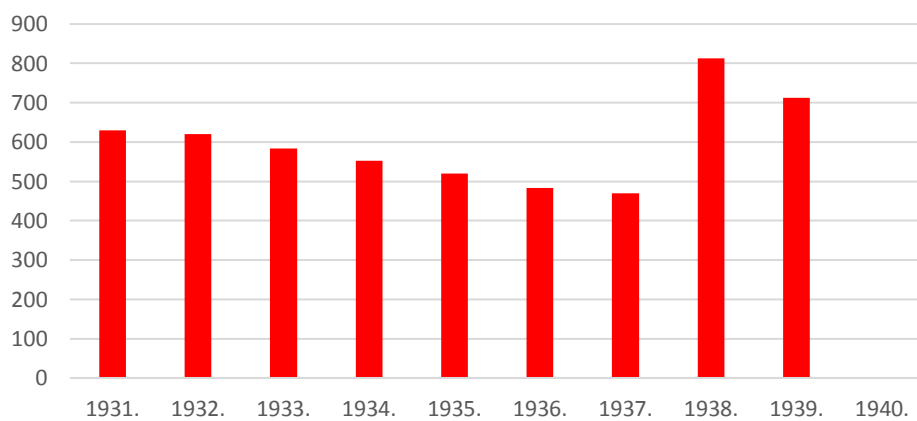
Az évtized legrosszabb eredményét minden tekintetben 1940. évben sikerült a termelőknek elérni. A mennyiség és a minőség is mélyen alul múlta a korábbi éveket.

A dohányos falvak száma is az évtized elejétől fokozatosan csökkent, majd 1938 és 1939. évekre ugrásszerűen megnövekedett. 1940. évre nem áll rendelkezésre adat.

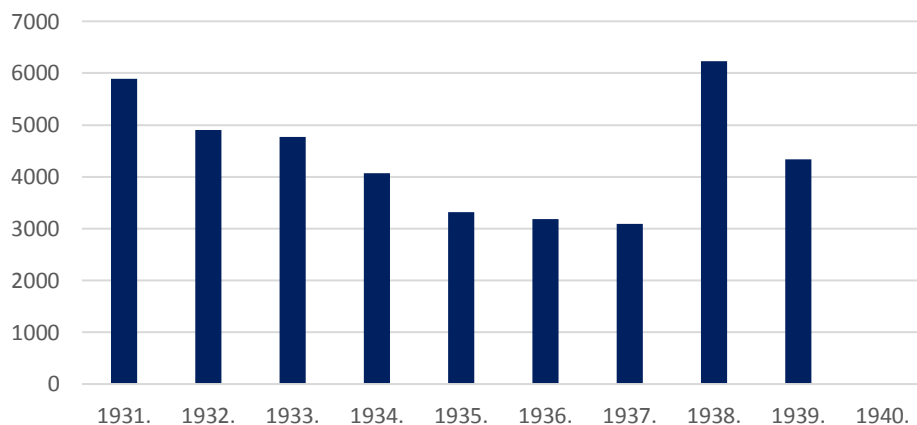
Átlagtermés
1931-1940.
-t/ha-

Dohányos falvak száma
1931-1940.
-db-

Termelők száma
1931-1940.
-fő-

A termelők száma ugyancsak folyamatosan csökkent kivéve a már említett 1938 és 1939 éveket. Az 1940. évre vonatkozólag a termelők számát illetően sem áll rendelkezésre adat.

A dohánytermesztés és az érdekek érvényesítése 1931-1940 között Magyarországon

1931. februárban tartott Dohánytermelési Szaktanács ülésén Hadik János gróf lemondott a Dohánytermelési Szaktanács elnöki tisztéről és a tagságáról is a dohányexport ügyében támadt ellentétek miatt. Bár Wekerle Sándor pénzügyminiszter, Kállay Miklós államtitkár, a gazdák részéről pedig Purgly Emil és Eszenyi Jenő igyekeztek maradásra bírni, hajthatatlan volt elhatározását illetően.

Elnöksége idején merült fel a dohánykivitel megoldásának kérdése. Az erre vonatkozó külföldi ajánlatokat elbírálva a legalaposabb tanulmány készítésével és számtalan memorandum megfogalmazásával fejtette ki a Dohánytermelési Szaktanács. A javasolt szerződés tervezet ügyében a pénzügyminiszter a Szaktanács véleményét meghallgatta, de az ezt követően ajánlott szerződés tervezetet figyelmen kívül hagyva, különféle dohányértékesítési ügyleteket hagyott jóvá.

A Jövedéktől kapott tájékoztatás szerint az aláírt szerződésben foglalt eladások után maradt körülbelül 1600 vagon értékesítetlen dohány. Ezzel nincs biztosítva 10 éven keresztül olyan mennyiség eladása, amely a termelésnek 8—10 000 holdra való bővítését tette volna lehetővé.

Ilyen körülmények között a pénzügyminiszterrel való együttműködése lehetetlenné vált Hadik számára és ezért jelentette be lemondását. A lemondást a dohánytermelő gazdák nagy sajnálattal vették tudomásul.

Hadik János grófnak a lemondó levélben kijelentést tett, hogy a dohánytermelő gazdák sérelmei ellen a közérdek védelmében küzdeni fog.

1931 novemberében a dohánytermelők tiltakozó nagygyűlést tartottak Nyíregyházán miután olyan hírek láttak napvilágot, hogy a Magyar Királyi Dohányjövedék 1932-ben a dohánytermelést csökkenteni kívánja és a beváltási árakat is leszállítják, mert a belföldi termésű dohány értékesítésében nehézségek mutatkoznak.

Az igen nagy számban megjelent dohánytermelői gyűlésen jelen volt Hadik János gróf, elnök, Barcza Ernő dr. földművelésügyi államtitkár, a pénzügyminisztérium és a Dohányjövedék részéről Hoffer Ferenc miniszteri tanácsos volt többek között jelen.

Hadik János gróf a nagygyűlést megnyitva rögtön a tárgyra tért és kifejtette, hogy a nagygyűlés összehívását a dohánytermelés katasztrofális helyzete indokolja. Nem izgatni akarta a termelőket kizárólag a tényállást szerette volna ismertetni. 1929. májusában a jövedék nemzetközi pályázatot hirdetett a magyar nyersdohány értékesítésére. Szeptember hónapban egy ajánlattevő jelentkezett, a Bataafsche Tabacs Company amszterdami cég.

A Szaktanács az ajánlatot alaposan megvitatta és egyhangú határozattal megkereste a pénzügyminisztert a sürgős döntés és a szerződés megkötése miatt. A pénzügyminiszter a megkeresésre nyolc hónapig egyáltalában nem válaszolt és a szerződést sem kötötte meg. Sőt az értékesítés körüli mulasztását tetézte azzal, hogy a Bataafsche cég által, készpénzfizetés ellenében azonnal vásárolni szándékolta 700 vagon dohány eladásához sem járult hozzá.

Ezáltal a kincstár nemcsak az egész dohánykészlet eladásának kedvező lehetőségét mulasztotta el, hanem a volt pénzügyminiszter jóvá nem tehető bűnt követett el, mert ebben az időben már előre vetette árnyékát az orosz dömping-dohány megjelenése a világpiacon.

Látva a lehetetlen helyzetet a döntés elhúzódása miatt Szaktanács elnöki tisztéről valamint a tagságról is Hadik gróf lemondott.

Hadik szerint a kedvező szerződés megkötésének elmulasztása után a pénzügyminiszter és a Jövedék 1931 szeptemberig tárgyalgatott, míg végre ez év szeptember végén elhatározásra jutottak és a távozó pénzügyminiszter által hátrahagyott szerződést, amelyet a jelenlegi kormány jónak látott — most már jobb hiányában — aláírták. Ezzel a remélt 6000 vagon helyett eladásra kerül 2000 vagon osztályozott áru és körülbelül 1000 vagon alárendelt áru. Az ország vesztesége ezzel megközelítőleg 5 millió dollár.

Hadik gróf nagy éljenzéssel és tapssal fogadott beszéde után Papp- Szász Tamás igazgató a következő határozati javaslatot olvasta fel:

„A Dohánytermelők Országos Egyesületének nyíregyházi nagygyűlése Hadik János gróf előadásából megdöbbenéssel értesül és állapítja meg, hogy Wekerle Sándor dr. volt pénzügyminiszternek elhibázott intézkedései és súlyos mulasztásai következtében a magyar dohánytermelés katasztrofális helyzetbe jutott. Az előző pénzügyi kormány elszalasztotta azt a lehetőséget, hogy úgy a raktáron lévő készlet, mint pedig az évenként jelentkező dohány feleslegek tíz éven át előre megkötött szerződés alapján eladhatók legyenek. Ennek a végzetes politikának következményei jelentkeznek abban, hogy a dohánytermelő területek csökkentésének és a dohánybeváltási árak leszállításának tervével foglalkoznak. Az egész dohánytermelő gazdátársadalom egyhangú akarattal tiltakozik eme egzisztenciájában súlyosan érintő eshetőség ellen és felkéri a Dohánytermelők Országos Egyesületének elnökségét, hogy tiltakozását a kormány előtt nyomatékosan juttassa kifejezésre.”

Hoffer Ferenc pénzügyminiszteri tanácsos néhány számadattal próbálta igazolni, hogy az utóbbi hat év alatt a termőterület és a termelt dohány mennyisége is növekedett.

Több felszólalás után a határozati javaslatot egyhangúan elfogadta a gyűlés, majd berekesztette az elnök az ülést.

Tiltakozás és határozati javaslat ide vagy oda, a kormány példátlan dologra szánta el magát 1931. decemberében. A korábban meghirdetett árakat a felvásárlás időszakában megváltoztatta!

A Pénzügyi közlöny **1931. december 20-**számában jelentette meg a kormány azt a hirdetményét, amelyben a Magyarország területén az 1931. évben a kincstár részére termelt és beszállított dohányok beváltási árak változását közlik.

„A dohány beváltási áraknak az 1931. évre a folyó év február havában (4.202/1031. számú rendelettel) történt megállapítása óta az államháztartás helyzetében beállott változásra való tekintettel a minisztertanácsnak 1931. december 1-én hozott határozata értelmében az 4202/1931. számú rendeletnek a dohánybeváltási árakra vonatkozó rendelkezései hatályukat veszítik és az 1931. évben a kincstár számára termelt dohányok beváltási árai az alábbiak szerint állapítatnak meg...”

Az **OMGE 1931. decemberi** közgyűlésén alsóeöri Farkas Géza a kormány példátlan intézkedését teszi szóvá. A pénzügyminisztérium meglepetésszerűen egyik napról a másikra 20 %-kal szállította le a dohánybeváltás árát. Hangoztatja, hogy ez az árszállítás nemcsak a termelőket sújtja igen érzékenyen, hanem annak hatásait a dohánykertészek és munkások ezrei is érezni fogják. Kéri az OMGE elnökségét, tegyen sürgős lépéseket a pénzügy minisztériumnál, hogy a rendeletet vonják vissza.

Fabricius Endre hozzá szólásában rámutat arra, hogy a dohánybeváltási árak csökkentése nemcsak súlyos károsodást, hanem kétszeres igazságtalan elbánást is jelent. Mert amikor a magasabb, a jó minőségű dohány osztályok beváltási árát emelték, akkor az átvétel feltételeit is megszigorították. Most, a leszállított árak mellett is megtartották a szigorított feltételeket. Tiltakozik az ellen, hogy a beváltási árát utólag változtassák meg és helyesléssel csatlakozik ahhoz az indítványhoz, hogy a pénzügyminisztériumtól kérjék a sérelmes rendelet mielőbbi visszavonását.

Később Fabricius Endre **Dohánytermelők karácsonya** című cikkében az alábbiakat írja:

„Karácsony a békesség és az öröm ünnepe lenne, ha nem szakadt volna ránk a mai nyomorúság, amelyet úgyszólván minden foglalkozási ág súlyosan érez, de legjobban szenved a magyar mezőgazdaság. Ebben a foglalkozási ágban eddig volt egy kis sziget, amelyet a nyomorúság hulláma érintetlenül hagyott, a gazdák egy kis részének volt egy szalmaszálnyi reménysége, amelybe kapaszkodhattak a mindent elsodró áradatban és ez a dohánytermesztés volt. Most közvetlenül karácsony küszöbén ez a kis reménység is tova úszott s dohánytermelőink karácsonyfájára a békétlenség és ürmök ajándékait aggatta a sors.

Mindnyájan tudjuk azt, hogy a kormány pénzügyi helyzete súlyos, az állami költségvetés csökkentése mellett szükség van a bevételi források feltárására, de ennek talán még sem kellett volna ismét a gazdák rovására megtörténnie. A folyó évi dohánybeváltási árakat februárban állapította meg a pénzügyminisztérium. Ezeknek az áraknak kalkulációja alapján vállalkoztak a gazdák a dohánytermesztésre. Ha akkor tudták volna, hogy a közölt áraknál csak 20%-kal kevesebbet fognak a beváltásnál elérni, igen sok gazda egyáltalában nem vállalkozott volna a dohánytermesztésre, különösen azok nem, akiknek holdankénti átlagtermése rendszeren csekélyebb.

De a közölt árak mellett igen sok gazda érdemesnek tartotta, hogy pajtáit javítsa, nagyobb befektetéseket tegyen, mert arra számított, hogy a beváltási árakból az meg fog térülni. Erre a célra kölcsönöket vettek igénybe, amelyeket most a lecsökkentett beváltási árakból nem tudnak visszafizetni. A jég- és tűzbiztosítást a februári magasabb alapárak mellett kötötték a termelők s most hiába fizették ezeket a magasabb díjtételeket, azok aránylagos visszatérítésére már nem számíthatnak.

A dohánytermesztők sorsában a dohánykertészek is osztoznak, akik előre végzett munkateljesítményükért 20 %-kal kapnak kevesebbet, mint amennyire eddig joggal számítottak. Ez azt jelenti, hogy ha a dohánytermelés körüli munkájuk a melegágyak készítésétől a beváltásig kereken két pengő napszámot eredményezett volna, most ehelyett 1-60 pengős napszámmal kell beérniük.

Még rosszabbul jártak azok a kertészek, akik nagyobb területet vállalva, készpénzzel fizették ki segédmunkásaikat, mert ezek a már kifizetett napszámok aránylagos részét vissza nem kaphatják és így keresetük csökkenése mellett készpénzben is ráfizettek vállalkozásukra.

A kormány, midőn a dohánybeváltási áraknak közvetlenül a dohánybeváltás megkezdése előtt való csökkentésére határozta el magát, valószínűen nem gondolt ez intézkedésének szociális és morális vonatkozásaira, amelyek pedig sokkal jelentősebbek, mint a remélt kedvező állam finansziális hatása. A kistermelők és dohánykertészek körében máris felzúg a kérdés, hogyan lehet az állammal szerződést kötni, amikor azt máról-holnapra egyoldalúan megváltoztatja?

Rendkívüli körülmények rendkívüli intézkedéseket tesznek sokszor szükségessé, de ezeknek az intézkedéseknek nem szabad túlmenniük azon a határon, ahol már a lelki kétség felülkerekedhet azok részéről is, akiknek hite eddig még megingathatatlan volt.....”

Az OMGE **1932. január 17-i** újságjában a Dohánytermelők Országos Egyesületének alelnöke, alsóeöri Farkas Géza, hivatkozva a Magyar Dohányújság 1931. novemberi számában közzétett cikkére a következőket írja:

„Számptalan cikk jelent meg a lapokban, hogy a Dohányjövedék éppen fele áron tudja eladni külföldnek a dohányfeleslegünket.”

Az alelnök attól tartott, hogy a beváltó vezetői titkos utasítással fogják ellátni a felvásárlókat, amely alapján egy-egy minőségi osztállyal lejjebb osztályozzanak majd és ezzel kompenzálják majd a kiesést, amely 20% körüli.

Arra gondolni, sem mert, hogy a Dohányjövedék által az előző év utolsó negyedében kiadott árszabályon, amelyet eddig minden dohánytermelő szentnek és sérthetetlennek tekintett, változtatni is lehessen.

Véleménye szerint a Dohánytermelők Országos Egyesületét vagy a Dohánytermelési Szaktanácsot okvetlenül össze kellett volna hívni és vele megtárgyalni minden tervezett változtatási szándékot.

Az OMGE igazgatóválasztmánya **1932 február hónapban** tartotta ülését. Az ülésen Fabricius Endre helyettes igazgató, hivatkozással a decemberi közgyűlés határozatára, mely szerint az OMGE elnökének vezetésével küldöttség kérje fel a miniszterelnököt, hogy helyezze hatályon kívül az 1931. évben termelt dohányok beváltási árát 20%-kal csökkentő rendeletet, jelenti, hogy ez a küldöttség, Somssich László gróf elnök vezetésével eljár a megbízatás értelmében. Az OMGE elnöke a kérelmet részletesen indokolta, de a kérelem eredménnyel nem járt, mert Károlyi Gyula gróf miniszterelnök, hivatkozással az állam pénzügyi helyzetére, azt nem találta teljesíthetőnek.

1932 novemberében tartott Igazgatóválasztmányi ülésen ismét a terítékre került a dohány. Fabricius Endre helyettes igazgató bejelenti, hogy a Magyar Királyi pénzügyminiszter értesítette az egyesületet, hogy tekintettel a dohánybeváltási árak múlt évi csökkentésére, továbbá a jelenlegi válságos gazdasági helyzetre, az érdekelt dohánytermelőknek a dohánytermelési beruházási kölcsön visszafizetésére megállapított határidőt két évvel meghosszabbította.

A dohány témával kapcsolatban előterjeszti, hogy Klár András OMGE tag javasolta, hogy az egyesület tiltakozzék a kormánytól azon állítólagos terve ellen, hogy a folyó évi dohánybeváltási árak újból csökkentetnének.

Javasolja az előadó, hogy megfelelő megokolással ez a tiltakozás a pénzügyi kormányhoz, támogatás céljából pedig a földművelésügyi miniszterhez is felterjesztessék. Az igazgatóválasztmány az előterjesztéshez jóváhagyóan hozzájárult.

Klár András felszólalásában rámutat arra, hogy bár biztos értesülései nincsenek arról, hogy a dohánybeváltási árakat csökkenteni fogják, mégis ajánlatos annak terve ellen is jól előre tiltakozni. Vázolja, hogy mely szociális érdekek fűződnek ahhoz, hogy a dohánytermelő területeket ne csökkentsék, ami mellett azt sem szabad figyelmen kívül hagyni, hogy a dohánytermelő gazdák a legjobban fizető adóalanyok.

Beliezey Géza a határozati javaslatnak olyan értelemben történő módosítását javasolja, hogy abban az esetben, ha a termelő területek csökkentése semmi módon sem kerülhető el, azt a rossz dohányt termelő területen hajtsák végre.

Kégl János helyesnek tartaná, ha a Dohányjövedék kimondaná, hogy mely vidéken, milyen minőségű dohányt termeljenek.

Somssich László gróf elnök helyesléssel fogadja Beliezey Géza javaslatát, kiemelve azt, hogy minden módon arra kell törekednünk, hogy a közönség igényeinek megfelelő, jó minőségű dohányt termeljünk.

1932. december hónapban - Hadik János lemondása következtében - Magyar Királyi pénzügyminiszter a Magyar Királyi földművelésügyi miniszterrel egyetértően három év tartamára, 1934. év végéig terjedő hatállyal a Magyar Királyi minisztériumnak 1928. évi 4800/M. E számú rendelete alapján fel- állított Állandó Dohánytermelési Szaktanács elnökévé Tomcsányi Vilmos Pál dr. nyugalmazott igazságügy minisztert, országgyűlési képviselőt, a tanács alelnökévé Eszenyi Jenőt, a Dohánytermelők Országos Egyesületének alelnökét. A tanács rendes tagjaiul Szász Lajos dr. pénzügyminiszteri osztálytanácsost, Újhelyi Andor dr. földművelésügyi miniszteri tanácsost, Ruffy-Varga Kálmán dr. felsőházi tag, gazdasági akadémiai igazgatót. Balogh Vilmos dr. miniszteri titkárt, Koós Mihály dr.-t, az Országos Mezőgazdasági Kamara igazgatóját, Gutaj József Faddi kisgazdát, Kerpely Kálmán udvari tanácsos, egyetemi tanárt, Fabricius Endre gazdasági főtanácsost, az OMGE helyettes igazgatóját, Bethlen Pál gróf dr. felsőházi tagot és Papp- Szász Tamás dr.-t, a Dohánytermelők Országos Egyesületének igazgatóját nevezte ki.

A hivatkozott rendelet 3. pontjának második bekezdése alapján a tanácsnak hivatalból tagjai: Fattering Sándor dr. miniszteri tanácsos, Magyar Királyi dohányjövedéki központi igazgató, Hoffer Ferenc dr. miniszteri tanácsos, a nevezett igazgatóság dohánytermelési osztályának vezetője, Juhász Árpád gazdasági akadémiai tanára, a Magyar Királyi dohánytermelési kísérleti állomás vezetője és Grábner Emil kísérletügyi főigazgató, az Országos Magyar Királyi Növénynevelési Intézet igazgatója. A szaktanács jegyzői teendőit Fluck Jenő dr. a Magyar Királyi dohányjövedéki központi igazgatóság létszámába tartozó pénzügyi segédtitkár látja el.

1932. decemberében Fabricius Endre helyettes igazgató egy rövid cikkben számol be a dohányár csökkenéséről és az intézkedéseikről. November elején híre kelt annak, hogy a pénzügyi kormány a múlt évben 20%-kal csökkentett dohánybeváltási árakat újból csökkenteni fogja, vagyis ugyanazt az eljárást követi, mint a múlt évben, amikor közvetlenül a dohánybeváltás küszöbén, mondhatni karácsonyi meglepetésül adta a dohánytermelőknek. Az OMGE az említett hírek hatása alatt az idén már november elején tiltakozó felterjesztést intézett a kormányhoz a dohánybeváltási árak esetleg tervezett leszállítása ellen.

A dohánybeváltási árak csökkentéséről mostanában szállongó hírekről sajnos kiderült, hogy nem alaptalanok, mert a termelők legnagyobb megdöbbenésére megismétlődött a dohánybeváltási árak csökkentésének múlt évi módja. Közvetlenül a beváltások megindulása előtt tették közzé, hogy a múlt évi beváltási árakat ismét jelentékenyen csökkentetik.

Hogy mi tette szükségessé a dohánybeváltási árak újabb csökkentését, a hivatalos álláspont szerint, lehetetlen a kincstárnak az átvett dohányért többet fizetnie, mint amennyiért azt el tudja adni. A nemzetközi dohánypiacon szinte hihetetlenül csökkentek az árak s ez az egész vonalon érvényesül. A kincstár még az előző évi termésből származó igen jelentékeny dohánykészletekkel rendelkezik, amely hatalmas mennyiség piacra dobása az eladási árakat még jobban csökkentené.

A Dohánytermelési Szaktanács, amely hivatásánál fogva elsősorban a termelés érdekeit védi, de emellett az állam és a köz érdekeit is figyelembe kell vennie, a tervezett 22%-os árcsökkentési javaslatot nem fogatta el és olyan módozatot keresett, amely a nehéz kérdést méltányosan megoldja. Ennek az eredménye lett, hogy az egyes fajták és osztályok beváltási ára nem egyformán módosult. A szaktanácsnak és az érdekképviselőnek sikerült a pénzügyi kormányt arra is rábírnia, hogy a beváltásra előírányzott összeget mintegy félmillió pengővel növelje, mert egyébként a termelés felhagyása nagy horderejű szociális kérdéssé válna.

Nem kellett sokáig várni az újabb intézkedésre, mert **1933. elején** már a dohány termőterületek csökkentéséről írtak az újságok. 1933. évre a dohánytermelési engedélyek kiadásánál feltétel lesz, hogy kat. holdanként 300 köbméter pajtaterület álljon a termelő rendelkezésére, hogy a szántóföldi terület tízszerese legyen az engedélyezendő dohányterületnek és az ilyen módon csökkent terület még bizonyos százalékkal lesz csökkentendő. Végeredményben tehát 25-30%-os dohány területcsökkentésről van szó, amivel a termelőknek számolniuk kellett.

A Dohánytermelők Országos Egyesületének igazgató választmánya 1933. január 10-én népes gyűlést tartott ahol Hadik János gróf elnök megnyitójában rámutatott arra, hogy a magyarországi dohánytermelés válságba jutását a teljesen elhibázott, rendszertelen és helytelen értékesítési politika rovására kell írni.

A magyar dohányfelesleg ötletszerű kínálgatásával 1924-től 1927-ig tönkretették a magyar dohány presztízsét külföldön, de különben is hiányzott az a kereskedelmi felfogás, amellyel a jövedék a dohány kellő értékesítését biztosíthatta volna.

1924-től 1927-ig nagymennyiségű dohány halmozódott össze a jövedék raktáraiban, amelynek nagy része elromlott és a részben selejtessé vált áru is hozzájárult a magyar dohány hírnevének a lerontásához. A dohány átvételi áraknak a leszállítása, a dohánytermő

területeknek tervbe vett csökkentése és a beváltás körül tapasztalt szigorú eljárás alapjaiban támadj a meg az egész magyar dohánytermelést.

Szükséges tehát az egyesület állásfoglalása, mert az egyes intézkedések olyan helyzetet teremthetnek, amely tönkreteszi a magyar dohánytermelőket.

Hadik János gróf általános helyesléssel fogadott beszéde után Fattinger Sándor, a Dohányjövedék központi igazgatója utalt arra, hogy az államkincstár figyelembe kívánja venni a termelők érdekeit, majd ismertette a területi csökkentésre vonatkozó terveket.

Hadik János gróf elnök összefoglalta a dohánytermelő gazdák sérelmeit és nyomatékosan kiemelte, hogy semmi körülmények között sem lehet figyelmen kívül hagyni a dohánytermelés folytatásához fűződő nagy szociális szempontokat.

Az OMGE lapja - 1933. március 12-én - rövid közleményben - értesülésekre hivatkozva - számol be a dohánytermő területek csökkentéséről, miután az Állandó Dohánytermelési Szaktanács több ülésén foglalkozott az elkerülhetetlen terület csökkentéssel.

A dohányterületek csökkentése az alábbi elvek alapján tervezték: nem kell csökkenteni a kerti, a szentandrási és a muskotály dohányterületet, sem a négy kat. holdnál kisebb területű nagylevelű dohányterületet.

A nagylevelű dohányoknál elsősorban a holdanként 300 köbméter pajtaterülettel nem rendelkező területek addig fognak csökkentetni, amíg összhangba nem kerül a terület és pajta kapacitás mértéke.

A termelőnek az engedélyezett terület nyolcszorosának megfelelő mennyiségű olyan területtel kell rendelkeznie, amely alkalmas dohánytermesztésre.

A még ezen felül szükséges csökkentés a következők szerint fog megtörténni: debreceni és szegedi dohányoknál a jó termelőknél 15%, a rossz termelőknél 25%, a tiszai dohányoknál 18%, illetve 30%, a kapadohánynál 21%, illetve 40%.

A területcsökkenés után szükséges termelés átállítási költségekhez hozzájárulásként a Dohányjövedék a százalékosan csökkentett holdak után 100 Pengőt fog kifizetni, amelyből bérlet esetén az első évi 50 P részletet az engedélyes fogja megkapni, második évi 50 P-s részletéből pedig 25 P-t a második évi engedélyes, 25 P-t pedig a földtulajdonos.

Az első évi 50 P-s részlet bizonyos kulcs szerint emelkedni, illetve csökkenni fog, aszerint, hogy az engedélyes mennyi kertészt tart meg, illetve bocsát el.

Azok a kertészek, akik a területcsökkentés folytán a dohánytermelésből kiesnek, egyszer s mindenkorra kat. holdanként 30 P-t kapnak.

A dohánytermő területek csökkentésével kapcsolatos rendelkezések nem sokat várattak magukra, mert a **Pénzügyi Közlöny 6. számában** - 1933. március 21-én - megjelent, a 3.230/1933. M. E. Számú kormányrendeletet, amelyet vitéz Gömbös Gyula miniszterelnök ellenjegyzett, és amely lényegében igazolta az OMGE lapja által közölt értesítéseket.

A terület csökkentésben érdekelt termelők és dohánykertészek a más termelési ágra való áttéréssel járó rendkívüli költségek és felszerelésük értékvesztése miatt költség hozzájárulást kapnak a rendelet megfogalmazása szerint. A költségtérítés egyrészt annak jár, akinek a szabályok szerint csökkentik a területét valamint annak, aki önként lemond a termesztésről. A hozzájárulások fedezetére a rendelet az 1932 évi dohányok felvásárlása előírányzott összeget nevezi meg.

A rendelt szerint még hozzájárulási pótlékot is kaphat – kizárólag 1933-ban - az a termelő, aki nem bocsájtja el a dohánykertészét, hanem tovább foglalkoztatja. A rossz termelők viszont az előírányzott hozzájárulásnak csak a 80 % -t kaphatják meg.

A kedvezőtlen időjárás, a hideg nyár és a kevés csapadék is a termelők ellen volt 1933-ban. A dohány többnyire kicsi, alacsony maradt, és a levelek is kicsik voltak, viszont a minőség jónak mutatkozott. Talán az egyetlen pozitívuma volt ennek az évnek, hogy az előre meghirdetett felvásárlási árak lényegében nem változtak a felvásárlás kezdetére.

A kormány közben intézkedéseket fogantatosított a dohány csempészet ellen, ugyanis a dohányjövedék havi eladási eredményei szerint a fogyasztás különösen a dohánytermelő vidékeken állandóan nagy csökkenést mutat, amit a jövedék szerint a dohánytermelő vidékekről kiinduló belföldi dohánycsempészet okozza, amely az egész országot behálózza.

A pénzügyminiszter arra utasította a pénzügyi hatóságokat, hogy e visszaélések megelőzése és megtorlása érdekében a legerélyesebben járjanak el a tettesek ellen. Elsősorban figyelmeztessék a dohánytermelőket, hogy saját jól felfogott érdekükben tartózkodjanak a csempészettől, mert a súlyos büntetésen kívül a dohánytermelésre jogosító engedélyüket is elvesztik, azokban a községekben pedig, ahol a dohánycsempészetet nagyobb arányban üzik, a dohányjövedék a termelést végleg megszünteti.

A rendkívül mozgalmas 1933. azért tartogatott még a termelőknek egy újabb csapást.

Az 1931 végén megtartott nyíregyházi nagygyűlésen **Hadik János gróf a Dohánytermelők Országos Szövetségének az elnöke** meghűlt és tüdőgyulladást kapott, amely lényegében megrendítette rendíthetetlennek hitt szervezetét. Több betegséggel küszködött ezt követően, régi cukorbaja kiűjult, veseműködési zavarok léptek fel, de dolgozott tovább. Halála előtt három héttel még egy gazdasági gyűlésen vett részt, de végűl egy influenza vírus végzetesnek bizonyult. Hadik János gróf november 23-án még 70 életévét ünnepelte, 1933. december 10-én hajnalban pedig elhunyt.

A termelők elveszítették vezérűket!

1934 március elején Hadik János gróf halála miatt megűresedett elnöki pozíciójába választottak új elnökűt a dohánytermelők. A Dohánytermelők Országos Egyesűlete új elnökének egyhangűlag Bethlen Pál gróf felsűházi tagot választották meg, aki ekkor már betűltötte a Dohánytermelési Szakosztály elnöki pozícióját is. Még ebben a hónapban a Dohánytermelési Szaktanácsba is bevásztották Bethlen Pál grófot, ahol a Tanács alelnökévé választották meg.

Bethlen gróf elnökletével a Dohánytermelők Országos Egyesülete és a Szabolcs vármegyei Gazdasági Egyesülete közösen Nyíregyházára egy dohánytermelői nagygyűlést szervezett **1935 februárban**, amelyen nyugodt hangnemben a dohánytermelés időszerű kérdései kerülnek megvitatásra.

Bethlen Pál megnyitójában rámutatott arra, hogy kívánatos lenne az összes magyar dohánytermesztőket az egyesületbe tömöríteni. hogy egységes erővel hamarabb célt érhessenek". Foglalkozott a piacok elvesztésével bekövetkezett kényszerű területcsökkentés jelentőségével. Bejelentette, hogy az ezzel kapcsolatban felmerült jogos panaszok felülvizsgálását sikerült elérni. Ugyancsak célt ért az egyesület a dohánylevelek felfűzésére vonatkozó rendelet sérelmeinek orvoslása terén. Szóvá tette az elnöki beszéd a dohánytermesztők és a dohánykertészek egyes esetekben kívánatos kárpótlását, és kijelentette, hogy a dohányjövedék erre vonatkozóan is ígéretet tett.

Az egyesület működésének programját adva, a jövedelmező dohánytermesztés biztosítását mondotta a legfontosabb feladatnak. Hangoztatta, hogy legalább 55 pengős átlagárat kell a termelőknek biztosítani, amire a területi csökkentés és a feles készletek állandó apadása után megvan a lehetőség.

Kívánatosnak tartotta, hogy a dohánybeváltási árakat idejekorán, március 1-én állapítsák, meg és ugyanekkor közöljék a beváltási szabályzatot is.

Foglalkozott jégbiztosítás kérdésével, majd a dohánytrágyázásra vonatkozó túl szigorú intézkedéseket kifogásolta.

Végül hangoztatta az összefogás és a gazdák és a dohányjövedék megértő együttműködésének Szükségét, mert csak ezzel érhető el a dohánytermesztés fenntartása.

Az ülést követően a Dohánytermesztési Szaktanács - tekintettel az 1934. évi dohánytermésnek mind minőségileg, mind különösen mennyiségileg sokhelyütt kedvezőtlen eredményére - a súlyos helyzetbe került dohánytermelők és kertészek megsegítését szükségesnek tartotta. A dohánybeváltás teljes befejezése után - amikor a dohánytermelők egyéni beváltási adatait már megfelelően feldolgozták - a dohánytermelők és kertészek megsegítésének módjára és mérvére haladéktalanul javaslatot tesznek a pénzügyminiszternek.

1936 márciusában a Dohánytermelők Országos Egyesülete Bethlen Pál gróf elnökletével előbb igazgató választmányi, majd pedig évi rendes közgyűlést tartott. A közgyűlés megüresedett alelnöki tisztséget Somssich Miklós felsőházi taggal töltötte be. Az igazgató választmányba Széchenyi Domonkos grófot és Fiath Tibor bárót választottak be.

1936 augusztus 16-án a Dohánytermelők Országos Egyesülete Miskolcon Bethlen Pál gróf, a Dohánytermelők Országos Egyesületének elnöke elnökletével dohány nagygyűlést tartott. Bethlen Pál gróf elnöki megnyitójában a dohányjövedék adatai alapján bemutatta, hogy a dohánytermelés a mai árak és átvételi szabályok mellett a dohánytermelőkre nézve egyenesen ráfizetéssel jár, a dohánykertészek pedig annyit sem képesek keresni, amit a közönséges napszámosok. Ilyen körülmények között az egész hazai dohánytermelés elsorvadással fenyeget, ami nem csak a termelők és kertészek gazdasági létét veszélyezteti, de óriási pénzügyi veszteséget jelent az államkincstárra is. Ezen csak a beváltási árak felemelése és az átvételi határozmányok megfelelő módosítása

segíthet. Beszéde további részében a dohány jégbiztosításának intézményes szabályozását sürgette.

Az elnöki megnyitóhoz elsőnek Eszenyi Jenő szólt hozzá és rögtön határozati javaslatot terjesztett elő, amely az alábbi volt.

1. a jövedelmező dohánytermelést biztosító, országos átlagban q-ként legalább 55 pengős dohánybeváltási árat
2. az érvényben levő dohánybeváltási szabályok hatályon kívül helyezését és helyükbe már a folyó beváltási évadra új, a dohánytermelők igényeit kielégítő dohánybeváltási szabályokat és árakat
3. a dohányjövedék anyagi hozzájárulásával a jég ellen kötelező biztosítást kíván.

A határozati javaslathoz hozzászólva Vitéz Árpád a kötelező jégbiztosítás előkészítésére három tagból álló bizottság kiküldését javasolta. Vay Miklós báró a minimális munkabérek bevezetését kívánta és ennek megfelelő beváltási árakat. Szigeti Pál dr. szintén pártolta a kötelező jégbiztosítás gondolatát és a jelenleg érvényben lévő jégbiztosítási díjak magasságáról panaszkodott, amely úgyszólván lehetetlenné teszi a jég ellen való biztosítást.

Beliczey Géza a mintacsomók osztályozását tette szóvá és az osztályozás során nagyobb súlyt kíván biztosítani a termelőknek, mint eddig volt.

Jármy Miklós a jégbiztosítás megoldására az önbiztosítást ajánlotta.

Spitzmüller György dohánykertész kertésztársainak vigasztalan anyagi helyzetét tárta elő és a dohányjövedék támogatását kérte.

Fattinger Sándor dr. miniszteri osztályfőnök, dohányjövedéki központi igazgató válaszolt az elhangzottakra.

Ismertette tíz dohánytermelő adatait, amely szerint a termelési költségek összesen kat. holdanként 377 pengőre rúgtak, dohánytermésükért pedig 408 pengőt kaptak, összehasonlította a búzatermelés és dohánytermelés jövedelmezőségét véleménye szerint a dohánytermelés még mindig jövedelmezőbb a búzatermelésnél.

A beváltási szabályok módosításánál nézete szerint figyelembe kell venni bizonyos követelményeket. A nedvesség és a szín megállapítása igen nehéz feladat. A jégkárbiztosítás tekintetében előadta, hogy a jövedék már a jelen termelési év elején életbeléptetendőnek tartotta a kötelező jégkárbiztosítást, ez azonban éppen a termelők egy részének ellenzése miatt hiúsult meg.

Eszenyi Jenő felszólalásában rámutatott arra, hogy Fattinger Sándor jövedéki igazgató számítása a dohány jelenlegi jövedelmezősége tekintetében több tévedésen alapszik, amiért az, sem elméleti, sem gyakorlati szempontból nem állja meg a helyét.

A gyűlés végén Bethlen Pál gróf összefoglalta a felszólalásokat, majd megállapította, hogy az előterjesztett határozati javaslatot a dohány nagygyűlés teljes egészében magáévá tette.

Az OMGE dohánytermesztési bizottsága **1937** márciusában tartotta az évi első gyűlést, melynek témája volt:

1. A bizottság újjáalakulása. Fabricius Endre igazgató hivatkozással az OMGE alapszabályaira, amely szerint az 1936 december 31-én lezárult ciklus következtében a bizottság elnöksége újjáalakítandó. Az egyesületi tanács nevében beterjesztett javaslatot elfogadva 1937—1939. évekre a bizottság elnökévé újból Beliczey Géza, alelnökeivé pedig Széchenyi Domokos gr. Telbisz Imre dr. és Dessewffy Aurél gr. Választották meg.
 2. A dohány jégbiztosítás biztosítása kérdése. Fabricius Endre igazgató rámutatott, hogy a dohánytermelők régi kívánsága az, hogy a dohánytermelés jég ellen való kedvező feltételek mellett intézményesen megoldják. A Dohányjövedéki Központ igazgatósága tervezetet dolgozott ki az önbiztosítás alapján, de emellett a biztosító társulatok is javaslatételre szólítottak fel. A pénzügyminiszter ezt a kérdést minden kényszer nélkül, az önbiztosítás alakjában hajlandó megvalósítani, feltéve, hogy a termelők megfelelő számban önként vállalják a biztosítással járó kötelezettségeket. A felmérések szerint a termelőknek alig 2 / 3-a az, amely elfogadná a fent említett biztosítási szervezetet. Ez az eredmény nyilvánvalóvá tette, hogy a kötelező jégbiztosítás nem valósítható meg, mert a pénzügyminiszter kényszert nem óhajt alkalmazni.
 3. A dohánytermelői érdekképviselő kiépítése. Beliczey Géza elnök szerint a dohánytermelői érdekképviselőt tömöríteni kellene, mert sok az egyesület. A bizottságjavaslata szerint az elnökségnek kérje fel a Dohánytermelők Országos Egyesületét, hogy dolgozzanak ki egy javaslatot, amely lehetővé tenni egy érdekképviselő kialakítását. A bizottság elfogadva a javaslatot határozatot hozott erről.
 4. A homoki dohánytermelők sérelme. Dessewffy Aurél gróf szóvá teszi, hogy ugyanazon feltételek mellett a homoki területen a dohánybeváltás utáni bevétel aránytalanul kevesebb, mint a feketeföldön. Ennek magyarázata, hogy a homoki területen finomabb szövetű, tehát jobb dohány terem, ami súlyra nem annyi, mint a feketeföldön termelt dohányok súlya. Kéri, hogy a dohányjövedék e tekintetben tegyen valami intézkedést. A jövedék jelen lévő képviselője elismeri, hogy e könnyebb dohányval több a munka és tény az is, hogy a külföld jobban szereti a könnyebb dohányokat, azonban a kérdés rendezése nem oly könnyű. A jövedék mindenesetre a szükséges tanulmányokat a kérdésben megteszi. Elnök a megnyugtató kijelentést tudomásul vettnek jelentve ki. az ülést berekeszti,
- A Dohánytermelési Bizottság **1937. június 15.** ismét ülésezett. Beliczey Géza elnök tájékoztatja az ülésen jelenlévőket, hogy a pénzügyminiszter 71,400/XIII. sz. rendeletével a „Dohánytermelők jégkár megtérítési alapja” szabályzatát jóváhagyta és az folyó évi május 1-én az életbe is lépett. Az átirat, amit a Jövedéktől kapott az OMGE Dohánytermelési Bizottsága fenti tárgyban tartalmazza az alábbiakat is: „felkérte a Jövedék az OMGE-t, hogy az Országos Mezőgazdasági Kamarával és a Dohánytermelők Országos Egyesületével egyetértésben a jégkárbecslő biztosokra és a kárfelvétel ellen benyújtott fellebbezések esetén kirendelendő felülvizsgáló bizottságok elnöki tisztségre vonatkozóan jelöléseit tegye meg. A bizottság felhatalmazta a bizottság elnökségét, hogy a kérésnek tegyen eleget.

1937. decemberében felemelték a dohánybeváltási árakat.

Az OMGE, az Országos Mezőgazdasági Kamara és a Dohánytermelők Országos Egyesülete közös beadvánnyal fordult a pénzügyminiszterhez és rámutatva az érvényben lévő

dohánybeváltási árak tarthatatlanságára, sürgős intézkedést kért. Az Állandó Dohánytermelési Szaktanács is foglalkozott a kérdéssel és a termelési költségek emelkedése alapján megállapította, hogy a dohánytermelő gazdák áremelésre vonatkozó kívánságai jogosak.

1938. májusában újjáalakult az Állandó Dohánytermelési Szaktanács, amely a pénzügyminiszter rendelet alapján három év időtartamra alakult ismét. A felállított Állandó Dohánytermelési Szaktanács elnökévé Tomcsányi Vilmos Pál dr. M. Királyi titkos tanácsos, ny. igazságügy miniszter, országgyűlési képviselőt, a tanács alelnökévé pedig Bethlen Pál gróf dr. felsőházi tagot, a Dohánytermelők Országos Egyesületének elnökét nevezték ki. Tagjai még többek között Dessewffy Aurél gróf földbirtokos, Beliczey Géza felsőházi tag, magyar királyi gazdasági főtanácsos, Fattinger Sándor dr. miniszteri osztályfőnök, a M. Kir. Dohányjövedék központi igazgatója, valamint a M. Kir. Dohánytermelési Kísérleti Állomás mindenkori vezetője.

Az OMGE Dohánytermesztési Bizottságának és a Dohánytermelők Országos Egyesületének együttes gyűlését **1939.** november 10. tartották. Bethlen Pál gróf dr., az OMGE Dohánytermelési Bizottsága és a Dohánytermelők Országos Egyesülete elnökének elnöklete alatt - mint az első napirendi pontot - a dohánykertészek fegyvergyakorlatának elhalasztása és az ezzel kapcsolatos katonai szolgálat alól való ideiglenes mentesítés tárgyalták. Elismeréssel szolt az elnök a földművelésügyi minisztérium gyors intézkedéséről, ami lehetővé tette, hogy a honvédelmi miniszter 479568/10—1939. szám alatt utasítást küldött a csapattest parancsnokságokhoz, hogy a dohánykertészek fegyvergyakorlatának elhalasztása ügyében a dohánytermelők részéről oda beérkező és hatóságilag igazolt halasztási kérelmeket kedvező elintézésében részesítsék.

Papp-Szász Tamás és dr. Dessewffy István gróf előterjesztése alapján javasolták, hogy megokolt esetben ne csak a dohánykertészek, hanem a dohánytermelő gazdaságok tulajdonosai és vezető gazdatisztjei is felmenthetők legyenek.

Az 1939. évi dohánybeváltás során felmerült termelői kívánságok tárgykörében az alábbi kérdéseket vitatták meg:

1. a beváltásnál a leggyakrabban észlelhető színosztályozás miatt felmerülő viták elkerülése céljából a termelőket is megnyugtató rendezése a kérdésnek,
2. a pénzügyőri súlyfelvétel elleni panaszok általános rendezése,
3. az általános, de különösen a Felvidéken elhatalmasodott tripsz-károk elleni védekezés megszervezése,
4. az új jégbiztosítási rendszer egyszerűsítése, ezzel kapcsolatosan az ezt kérő termelőknek kárelőleg kiutalása s szükség esetén mindezeknek a kérdéseknek egy értekezleten való megvitatása,
5. a kísérleti dohányok megfelelő áron való beváltása s a kísérlet céljaira engedélyezett dohányterületnek nem az engedélyterületből való levonása,
6. a dohánybeváltó tisztek melegágyi vetéshez és palántaneveléshez való kirendelése,
7. a dohánykertészek részére időszakonként továbbképző vándortanfolyam rendezése,
8. a dohánybeváltás második időszakának január 2. helyett január 3-ban való megállapítása,
9. a dohány műtrágyázásának kedvezményes áru műtrágya kiosztása és műtrágya beszerzési hitel engedélyezése útján való elősegítése, amiben a földművelésügyi minisztérium is hathatósan támogathatná a gazdákat,

10. a Felvidék arra rászorult termelői részére elavult dohánypajták megjavítása céljából dohánypajta javítási kölcsön juttatása,

11. a jövedék által végeztetett termelési és műtrágyázási kísérletek közül a sikerrel végzetteknek a „*Köztelek*” útján való ismertetése.

Külön napirendi pontként tárgyalták a dohánybeváltási árak emelésére vonatkozó előterjesztést is.

Zárás képen Bethlen Pál gróf dr. elnök hangsúlyozta, hogy ”a dohánytermelők helyzete valóban válságos, amit igazol az is, hogy két nagy egyesület tartotta szükségesnek, hogy ezt a kérdést együttesen tárgyalja. Elismeri, hogy a Dohányjövedék helyzete sem könnyű, de meg van győződve arról, hogy a gyűlésen elhangzott súlyos megállapítások megfontolásra készítetik a Dohányjövedék vezetőségét és így a pénzügyminiszter nem fog elzárkózni az áremelés gondolatától.

Kéri a Dohányjövedék vezetőségét, elsősorban *Faltinger* Sándor dr. miniszteri osztályfőnököt, hogy az OMGE és a DOE által készített és a pénzügyminiszterhez juttatandó előterjesztés alapján úgy adja elő a dohánytermelők nehéz helyzetét, ahogy az, az itteni felszólalásokból kicsendült és legyen segítségére a gazdáknak abban, hogy ez a termelési ág tovább fenntartható legyen. Reméli, hogy ilyen megítélés alapján a dohánytermelő gazdatársadalom jogos kívánsága meghallgatásra fog találni.”

Az OMGE Dohánytermelési Bizottságának gyors intézkedései következtében már 1939. decemberében ülésezhettek ismét és megtárgyalásra került a Tripsz ellen való védekezéssel kapcsolatos teendők, valamint a dohány beváltási árak emelésének tényét ismertették a bizottság tagjaival.

Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és a Dohánytermelők Országos Egyesülete a Kisalföldi Mezőgazdasági Kamara és a Komárom megyei Gazdasági Egyesület közreműködésével **1940. szeptember** 23-án Komáromban a városháza dísztermében a hazai dohánytermesztés fejlesztése és jövője tárgyában dohány termelői országos gyűlést tartott, amely iránt igen nagy érdeklődés nyilvánult meg, az ország valamennyi dohánytermelő vidéke elküldte képviselőjét, továbbá jelentős számban megjelentek a dohánytermelők és dohánykertészek is.

Bethlen Pál gróf, mint a Dohánytermesztési Bizottság, és mint az egyesület elnöke megnyitó beszédében üdvözölte a jelen lévőket, majd rátérve a dohánytermesztésre az alábbiakat mondta:

„a dohánytermelés érdekei kívánják, hogy fontos kérdések ne csak szűkebb körben, ne csak mindig Budapesten, hanem időről-időre az országnak a dohánytermelés szempontjából fontos vidéki központjaiban is megbeszélésre kerüljenek. Ezért Nyíregyháza, Kaposvár, Miskolc után került sor az ország dohánytermelése szempontjából annyira, fontos vidékre, a Kisalföldi Mezőgazdasági Kamarának, a Komárom vármegyei Gazdasági Egyesületnek székhelyére: Komáromra.

A nagygyűlés a hazai dohánytermelés fejlesztése és jövője érdekében hivatott egybe.

A dohánytermelők mestersége a dohánytermelés, feladata a jó hírű magyar dohány előállítása, a termelés minőségi fejlesztése. A békebeli Magyarország dohánytermelése az ő akkori

46,200 hektárt kitett dohánytermelő területével évi 550 ezer q termésével a világ három legnagyobb dohánytermő állama, az Amerikai Egyesült Államok. Holland-India sziget, országa és Oroszország után a negyedik helyet foglalta el. Csonka-Magyarország az ő 14,490 hektár területén termelt évi 228,277 q dohányával a világ 39 dohánytermelő állama között a 13. helyet, Európának 13 dohánytermelő állama között pedig a 6. helyet foglalta el.”

„Külföldi szakemberek véleménye szerint Magyarország úgy a múltban, mint ma azok közé az országok közé tartozik, amely országok a legjobb dohányokat szolgáltatják. „

„A magyar állam költségvetésének nyers bevételi előirányzata az 1939/1940. évi számadási időszakra az állami üzemek nélkül számítva 1 milliárd 628,961.000 P. Ebből az összegből a dohányeladásból, dohány engedélyilletékből származó rendes bevétel 222.071,000 P. Vagyis a magyar állam állami üzemek nélkül előirányzott költségvetési nyers bevételének 1/7 részét a dohányjövedék szolgáltatja.”

„A termelésnek legfontosabb feltétele pedig az, hogy kifizetődjék. Itt van előttünk a zsír és a szalonna példája, hogy hova vezet, ha valamely termelési ág, mint pl. a sertéshizlalás elveszítette az ő hasznot hajtó jövedelmezőségét. A jövedelmezőség kifejezője az ár és ezzel már el is jutottunk nagygyűlésünk tulajdonképpeni céljához.”

„A m. kir. Dohány jövedék az ez idő szerint érvényben levő dohány beváltási árakat legutóbb 1939 november 30-án állapította meg. „

„A dohány termelés lényeges elemei terén azóta is olyan eltolódások következtek be, mégpedig a dohánytermelő gazdatársadalom rovására, hogy immár elkerülhetetlenné vált a dohánybeváltási árak kérdésének sürgős napirendre tűzése, hogy ezáltal alkalom adassék magának az érdekelt dohánytermelő gazdaközönségnek, hogy az ő szavát hallassa. „

„A mezőgazdasági munkabért megállapító bizottságok által az egyes vidékeken életbeléptetett minimális mezőgazdasági munkabérek - nem is szólva a szorult esetben fizetett tényleges mezőgazdasági munkabékekről - és a ma érvényben levő dohánybeváltási árak elemzése során mutatkozó sovány napi kereset között, másfelől olyan tatóngó aránytalanság mutatkozik, hogy ma már az árkérdés gyökeres és megnyugtató megoldása elől kitérni nem lehet.”

„Mi, akik a hazai dohánytermelés ügyét szívügyünknek tekintjük, szomorúsággal vagyunk tanúi, hogy az ország különböző dohánytermelő vidékein dohánytermeléssel foglalkozó birtokosok - tartozzanak azok akár a nagy-, akár a közép-, akár a kisbirtok kategóriájához- itt is, ott is felhagynak a dohánytermeléssel.

Fájó szívvel kell látnunk, hogy a legjobb, a legrégibb, a legmegbízhatóbb dohánykertészek, olyanok, akik 3-4 generáció óta folytatják mesterségüket, itt is, ott is tömegesen hagyják el munkahelyeiket és más hasznosabb kereset után néznek. „

„Eljutottunk odáig, hogy az a nagy felelősség és gond, amely Dohányjövedékünket évek hosszú során át állandóan nyomta és gyötörte, és amelyet mi mindig lojálisán megértettünk és méltányoltunk, és amely abban állott, vajon, hogy is fogjuk tudni dohányfeleslegeinket külföldön elhelyezni, ez a sötét gond ma már megszűnt, szertefoszlott, sőt úgy néz ki a dolog jelenleg, hogy számottevő feleslegeink nem is igen lesznek.”

„Dohányjövedékünk határozott érdeme, hogy sikerült dohánytermelésünket a régi mennyiségi termelési irányról a mai minőségi termelési irányra átállítani. Ilyen - a jövő szempontjából

szerencsésnek mondható - alakulás mellett ma már minden előfeltétele megvan annak, hogy a bajokkal küzdő hazai dohánytermelésünket fellendítsük, és hogy olyan minőségi dohányt termeljünk, amely fogyasztó tömegeink ízlésének, külföldi piacaink követelményeinek megfelel.”

„Meg kell szüntetni azt az állapotot, hogy régi kipróbált dohányos kertészek veszik a kalapot és megköszönik a szíves jóindulatot és tömegesen felhagynak a termeléssel és más kereset után néznek csak azért, mert keresetükből családjukat fenntartani képtelenek. Meg kell szüntetni azt az állapotot, hogy ennek a kincstár szempontjából is annyira hasznot hajtó és jövedelmező ipari növénynek a területe évről-évre kevesebb és kevesebb legyen.”

„Azt szokták mondani, hogy tejjel, mézzel folyó Kánaán földje vagyunk. Kérdezzük, hogy hol van a tej? Hol van a - cukor? Hiszen tudjuk jól, hogy hatalmas szomszédunk, Németország segített ki legutóbb 1500 vagon cukorral. Reánk szokták fogni, hogy saját zsírunkba fulladunk bele. Kérдем, hol van a zsír? Hol van a szalonna?”

Bethlen Pál dr. elnök előadását követően Fabricius Endre. OMGE h.-igazgatója, az alábbi határozati javaslatot nyújtja be, kérve annak egyhangú elfogadását:

„Az OMGE és a DOE által a Kisalföldi Mezőgazdasági Kamara és a Komárom megyei Gazdasági Egyesület közreműködésével 1940 szeptember 23-án Komáromban tartott dohánytermelői országos gyűlés egyhangúan megállapítja, hogy hazai dohánytermesztésünk fennmaradása érdekében a dohánytermesztés termelési költségeinek biztosítása elkerülhetetlenül szükséges.

A dohánytermelők országos gyűlése ugyancsak egyhangúan megállapítja azt is, hogy hazai dohánytermesztésünk költségei és a jelenleg érvényben lévő dohánybeváltási árak közt a szükséges összhang hiányzik, ezért dohánytermesztésünk ez idő szerint nem jövedelmező és ennek folytán féltő, hogy hazai dohánytermesztésünknek nemcsak a kívánt fejlődése szenved, de - amennyiben a jövedelmezőségi helyzetben javulás nem történne - hazai dohánytermesztésünk még további oly visszaesésével kell előreláthatólag számolni, amely dohányvaló hazai önellátásunkat a legnagyobb mértékben veszélyezteti.

A tényleges helyzet tudatában a dohánytermelők országos gyűlése felkéri úgy az OMGE, mint a DOE vezetőségét, hogy hazai dohánytermesztésünk helyzetének komolyságát a magyar királyi kormány előtt feltárva, ugyanott haladéktalanul járjon közbe, hogy hazai dohánytermesztésünk fennmaradása érdekében a jelenleg érvényben lévő dohánybeváltási árak újból és oly módon megállapíttassanak, hogy azok a dohánytermesztés költségeit teljes egészében fedezzék és az így megállapított dohánybeváltási árak az 1940. évi termésű dohányok beváltásánál alkalmazást nyerjenek."

A termelői hozzászólások után Fattinger Sándor dr. felszólalásában a pénzügyminiszter üdvözlését tolmácsolja, majd rámutat a dohánytermelés helyzetére, amelyet csak fokozatosan lehetett javítani, különösen a szomszédos államok önellátási törekvése miatt.

Az idei termésből is lesz annyi dohány, amennyi a belföldi szükségletre kell. Arra fog törekedni, hogy a dohánytermesztés rentábilis legyen. Változtatásokat terveznek már ebben az évben, ez is bizonyítja azon kijelentését, mely szerint a hazai termésű dohányra szükség van, de szociális szempontból is fenn kívánja tartani a dohánytermesztést, sőt a termőterület bizonyos mérvű kiterjesztéséről is lehet szó.

„Kérdés azonban, hogy későbbre is nyílik-e alkalom exportra és ezért a terület növelésénél, valamint az ár megállapításánál is óvatosság szükséges. Elismeri, hogy a kertészek helyzete nehéz. Ennek oka az is, hogy a kertészszerződés nem mindenütt 50%. Kijelenti, hogy a pénzügyminiszter úrnak az országos gyűlés egyhangú kívánalmairól hűségesen be fog számolni. „

A dohánytermelői országos gyűlést Bethlen Pál elnök azzal zárja, hogy a beterjesztett határozati javaslatot egyhangúan elfogadták.

Túl sokáig a termelőknek nem kellett várni az áremelésre, mert a Budapesti Közlöny november 12-i számában megjelent a pénzügyminiszternek 159.000/XIII. a. 1940. számú hirdetmény alakjában közzétett rendelete, amely közli a Magyar Királyi Dohányjövedék részére 1940-ben termelt dohányátvételénél irányadó osztályozási szabályokat, valamint az egyes dohányfajták és osztályok beváltási árait.